

Strecke Ait. Br. 4, 30. Çat. Br. 14, 6, 24, 1. Āc. Grh. 3, 7, 10. MBh. 3, 2786. 11025. 15021. कालेन मर्कता Bhāg. 4, 2. MBh. 5, 5424. R. 1, 39, 18. 60, 10. आयुस् *langes Leben* MBh. 13, 4960. कथा *lang* Çuk. in L.A. (II) 36, 20. अनुकथन R. 1, 1, 60. मर्कत्परहि (vgl. मर्कानिशा, मर्कारात्र und 4, b. am Ende) *ganz spät am Nachmittage* MBh. 1, 7130; vgl. मर्कते एव पञ्चसे *ganz früh am Morgen* Çik. 20, 8. सेना, बल *zahlreich* MBh. 3, 3063. Raṣ. 12, 49. अत्रोद्य 1, 32. किम *vieler* Schnee H. 1072. वृष्टि Varāh. Bh. S. 8, 48. जनस्य मर्कतो मध्ये (vgl. मर्कान्न) *in Gegenwart vieler Menschen* R. 5, 23, 26. जने मर्कति 8, 101, 2. जनस्तु सुमर्कस्तत्र बालवृद्धः समागतः 33. अन्ववाय Hariv. 1078. पायसानि *viel, reichlich* 16111. भोजन Pañkāt. 21, 12. फल *grosser Lohn* Çik. 151. MBh. 13, 3227. पुण्यपण्य *hoher Preis* Spr. 2133. *gross so v. a. werthvoll* M. 3, 53. मर्कान्नप्रज्ञया पशुभिर्वति मर्कान्कीर्त्या *reich an* Khānd. Up. 2, 11, 2. Taitt. Up. 3, 6. समृद्धा Spr. 1129. मानं *überaus stolz* 679. श्रुतिं *gross in heiligem Wissen* Çik. 194. मर्कद्वै भूतं स्रातको भवति *ein grosses, mächtiges Wesen* Çat. Br. 14, 5, 4, 10. 12. Āc. Grh. 3, 9, 6. TBr. 3, 7, 40, 1. Kāt. Çr. 2, 1, 18. 19. Maitrjup. 5, 32. Arā. 3, 20. MBh. 1, 1290. 6, 3014. fg. 13, 3220. 3227. Hariv. 8133. भूतानि मर्कानि (vgl. मर्कभूत) *die (fünf) groben Elemente* M. 1, 18. MBh. 12, 8521. 13, 2231. Bhāg. P. 3, 26, 24. तमस् *dichte Finsterniss* MBh. 3, 1551. अत्र *ein grosser Unterschied* Spr. 2771. तेजस् Çik. 174. उद्योत Vet. in L.A. (II) 2, 9. यज्ञ Spr. 2133. विघ्न R. 1, 61, 2. ब्रह्मबल 36, 4. प्रिय *ein grosser Gefallen* 4, 44, 128. Vikr. 11, 18. मर्कडपकृतं तपसा *Grosses* Uttarakāṣ. 31, 1 v. u. धूममेतत्पुराकल्पे दष्टं वैरकारं मर्कत् M. 9, 227. बुद्धि, अयुद्य R. 2, 40, 26. पिपासा Spr. 1694. R. 1, 11. AK. 1, 1, 28. स्नेह Hir. 17, 14. कर्ष R. 1, 33, 19. शङ्का MBh. 3, 2892. सन्ताप R. 1, 63, 26. दुःख M. 8, 286. MBh. 3, 2622. R. 1, 37, 7. कच्छ MBh. 3, 2892. व्यसन 9, 295. भय Spr. 432. उपालम्भन Çik. 39, 14. करण *grosser Grund, grosse Veranlassung* Spr. 2009, v. 1. तपस् R. 1, 36, 24. 62, 28. प्रायश्चित्त 61, 8. अवनय MBh. 7, 3667. अपराध Vet. in L.A. (II) 11, 16. पातक Spr. 3323. 4640. कित्त्वप M. 3, 98. पाप Daç. 2, 2. एनस् M. 2, 79. 221. अंस् MBh. P. 1, 18, 41. पशम् M. 3, 66. अयशस् 8, 128. शप R. 1, 64, 15. आश्चर्य N. 12, 72. उपाय MBh. 3, 2774. नाद, स्वन, शब्द R. 1, 1, 66. 9, 65. MBh. 3, 2886. fg. Pañkāt. 19, 24. 20, 2. 129, 15. ed. orn. 5, 5. घोषो वै मर्कतो मर्कान् *grösser (lauter) als gross* Lāt. 4, 2, 3. वार्ता *eine grosse Neuigkeit* Hir. 79, 16. लक्षण *gross so v. a. vielsagend, bedeutsam* MBh. 3, 2797. वचस् 2128. कार्य *bedeutend, wichtig* 2281. 3, 5427. कर्मन् R. 1, 1, 93. 63, 11. Çik. 163. सोतायाश्चरितं मर्कत् R. 1, 4, 5. स्थान *hohe Stellung* Daç. 2, 47. कुल *ein grosses, vornehmes Geschlecht* M. 3, 6. 7, 77. अहं मर्कानसानि *gross, mächtig, eine hohe Stellung einnehmend* Ait. Br. 3, 21. यो ऽनुवानः स नो मर्कान् Spr. 1305. Webera, Rāmat. Up. 334. अन्नोहिणीपति MBh. 3, 2074. R. 1, 61, 5. देवत M. 9, 317. देवता Spr. 1967. वेताल Vid. 109. गृहिणी *so v. a. edle* Spr. 4334. आत्मन् *die grosse Seele so v. a. der Intellect* M. 1, 15. इन्द्रियाः, अर्थाः, मनः, बुद्धिः, आत्मा मर्कान् Kāthop. 3, 10. subst. *ein grosser —, ein hochstehender Mann* (Gegens. नीच, अल्प) Çik. 101, 5. ad Çik. 78. Spr. 11. 243. 689. 908. 1477. 2131. fg. 2136. fg. 2142. 2153. fg. 3007. 4700. मानो हि मर्कतो धनम् Vṛddha-Kāṣ. 8, 1. Kām. Nitis. 3, 14. Vid. 58. Pañkāt. 23, 22 (Gegens. दीन). Verz. d. Oxf. H. 123, a, 19. मर्कान्यष्टौ *die acht grossen Dinge, die acht Grössen* (bei

einem Menschen) R. 5, 32, 13. उक्त्य *ein best. Uktha* von 720 Versen (vgl. मर्कान्न) Çat. Br. 2, 3, 20. 9, 1, 44. 10, 1, 4. 1. 3, 1. 9. 5, 2, 5. 12, 3, 2, 14. 6, 2, 41. Çāṅkh. Br. 11, 8. श्रौकष्य MBh. 3, 10686. मर्कती द्वादशी Bez. eines Festes am 12ten Tage in der lichten Hälfte des Bhādrapada: मासि भाद्रपदे शुक्ले द्वादशी अश्विनावन्ति । मर्कतो द्वादशी ज्ञेया उपवासो मर्कफला ॥ Gāruḍa-P. 141 im ÇKDr. मर्कती पञ्चमूली (Suçr. 1, 168, 4) s. u. पञ्चमूल. Ein Scholiast zu Bhāṭṭ. 1, 4 führt die Wörter auf, mit denen मर्कत् angeblich nicht verbunden werde: शङ्के तैले तथा मोमे वैद्ये श्रौतिषिके द्विजे । यात्रायां पथि निद्रायां मर्कच्छब्दे न दीयते ॥ Compar. मर्कत्तर s. bes.; superl. मर्कतम *überaus gross*: गुप्ताः (साध्यः) स्वसन्नविभवेन मर्कतमेन Kāthās. 29, 196; vgl. 36, 7. *ein überaus grosser, hochstehender Mann* Buāg. P. 1, 18, 18. fg. — 2) m. (sc. आत्मन्), selten n. (sc. तन्त्र) *der Intellect* H. an. Med. Maitrjup. 6, 10. M. 12, 14. 24. 50. MBh. 2, 1393. 12, 6777. 11231. 14, 1097. 1204. Sūras. 12, 17 (nach dem Schol.). Kap. 1, 61. 71. Sāmukh. 3. 8. 22. 40. 56. Tattvas. 8. Nīlak. 13. Ind. St. 1. 23, 17. Webera, Rāmat. Up. 333. 342. Muir, St. 4, 33. fgg. Buāg. P. 3, 2, 15. 26, 21. Verz. d. Oxf. H. 14, a, 1. 82, b, 13. 223, a. No. 349. Vgl. मर्कतत्र. — 3) m. a) *Vorsteher eines Klosters* Wilson, Sel. Works 1, 50. fgg. 37. 39. 75. 96. fg. 101. fg. 131. 137. 139. 201. 214. Vgl. मर्कत्. — b) m. *Kameel* Rāṣan. im ÇKDr. — c) Bez. Rudra's Buāg. P. 3, 12, 12. N. eines Rudra 6, 6, 18. — d) (sc. गण) Bez. einer Klasse von Manen Mār. P. 96, 46. — e) N. pr. eines Dānava Hariv. 14288. eines Fürsten 1078. — 4) f. मर्कतो a) *Eierpflanze* (vgl. वृक्षनी) Rāṣan. im ÇKDr. — b) Nārada's siebensaitige Laute AK. 3, 4, 24, 72. 77. H. 289. Med. Varāh. beim Schol. zu Çiç. 1, 10. Uśval. zu Uṣādis. 2, 84. Çiç. 1, 10. — 4) n. a) *Grösse, Macht* Buāg. P. 5. ते क सर्वे मर्कजगुः Ait. Br. 7, 34. मर्कन्मा गमय 8, 23. 28. Çat. Br. 14, 9, 2, 1. Khānd. Up. 5, 2, 4. Āc. Grh. 1, 23, 15. = राज्य Herrschaft AK. 3, 4, 24, 81. H. an. Med. — b) *der grosse —, der grössere Theil, das Meiste*: दर्शाणां मर्कडपस्तीर्य प्राकूलानाम् Āc. Grh. 3, 2, 2. मर्कति रात्र्याः *wenn der grössere Theil der Nacht vorüber ist* Ait. Br. 2, 15. TS. 7, 3, 5, 1. Pañkāt. Br. 9, 4, 1. — c) *der Intellect* s. u. 2. — d) *die heilige Weisheit* (= ब्रह्मन् n. Schol.): तपसा विन्दते मर्कत् (श्रौत्रियः) MBh. 3, 17333. 17332. — Vgl. वि०, सु०, माकत्.

मर्कत् m. *Vorsteher eines Klosters* Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 343, 9. — Vgl. मर्कत् 3, a.

मर्कमददल् m. N. pr. eines Fürsten, = محمد عربى Verz. d. Oxf. H. 351, b, 1.

मर्कम्द m. N. pr. eines Fürsten, = محمد Verz. d. Oxf. H. 314, b, No. 746.

मर्कय्य (von 1. मर्क) wohl als n. zu fassen: *Ergötzung, Lustigkeit*: तौ देवा मर्कयायाय वायधुराख्यममे निमृजतौ अघ्रे RV. 10, 122, 7. — Vgl. मर्क्य, मर्क्या.

मर्क्य (wie oben) adj. zu *ergötzen, zu erfreuen*: आत्मेवेक मर्क्य आत्मा परिचर्यः Khānd. Up. 8, 8, 4. = पूजनीय Çāṅk.

मर्क und मर्कलोक m. N. *der vierten von den sieben aufsteigenden Welten* Buāg. P. 2, 1, 28. 8, 20, 33. Mār. P. 101, 25. Vṛdāntas. (Allah.) No. 70. Ārunikop. in Ind. St. 2, 178. Siddhāntaṣiṣ. 3, 43. VP. 213. 632. Buāg. P. 2, 3, 38. Mār. P. 46, 39. Verz. d. Oxf. H. 69, b, 12. Pañkāt. 2, 2, 58. Entstanden aus मर्क *Grösse*, welches Taitt. Up. 1, 3, 1. 3. fgg. als 4te Vjā-